

COMISIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU
STUDIEREA HOLOCAUSTULUI ÎN ROMÂNIA

DOCUMENTE

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4, P.O. BOX 266, 700506

București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37, P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

**COMISIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU STUDIEREA
HOLOCAUSTULUI ÎN ROMÂNIA (București)**

Documente / Comisia Internațională pentru Studiarea Holocaustului în România;
ed. îngrij. de Lya Benjamin. – Iași: Polirom, 2005.

ISBN: 973-681-986-8

I. Benjamin, Lya (ed.)

323.1(=411.16)(498)"1930/1945"(093)

Printed in ROMANIA

COMISIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU STUDIEREA HOLOCAUSTULUI ÎN ROMÂNIA

DOCUMENTE

Ediție îngrijită de Lya Benjamin

POLIROM

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i> (Lya Benjamin)	7
Abrevieri	9
Rezumatele documentelor	11
Summaries of documents	31
Documente	51
<i>Bibliografie</i>	593
<i>Indice de persoane</i>	597
<i>Indice geografic</i>	611
<i>Indice de termeni și de instituții</i>	619
<i>Addenda</i>	623
Lista facsimilelor	625
Facsimile	627
Lista fotografiilor	637
Fotografii	639

Notă asupra ediției

Volumul de față este alcătuit pe criterii cronologice. Din punct de vedere tematic, se structurează pe subiectele majore abordate în Raportul final al Comisiei Internaționale pentru Studiarea Holocaustului în România.

Documentele au fost selectate de membrii Comisiei din sursele arhivistice și culegerile de documente indicate în bibliografia de la sfârșitul volumului. Majoritatea documentelor, mai ales cele referitoare la viața și moartea evreilor deportați în Transnistria, sunt inedite sau sunt preluate din volume apărute în străinătate care, deocamdată, nu au o largă circulație în România.

În transcrierea documentelor, cu mici excepții, s-a respectat ortografia utilizată în epocă. S-a eliminat apostroful, înlocuit cu cratimă, s-au operat corecturi în cazul greșelilor gramaticale.

Indicii au fost alcătuiți de dr. Alexandru Madgearu, Traian Dvorski și Lya Benjamin.

Lya Benjamin

Abrevieri

1. V. Achim, *Documente* – Documente privind deportarea ȝiganilor în Transnistria
2. ACSIER – Arhiva Centrului pentru Studierea Istoriei Evreilor din România
3. Actul de acuzare – *Actul de acuzare, rechizitoriile și replica acuzării la procesul primului lot de criminali de război*
4. AMAE – Arhivele Ministerului Afacerilor Externe
5. AMAI – Arhivele Ministerului Afacerilor Interne
6. AMI – Arhiva Ministerului de Interne
7. AMR – Arhivele Militare Române
8. J. Ancel, *Documents* – *Documents Concerning the Fate of Romanian Jewry during the Holocaust*
9. J. Ancel, *Transnistria 1941-1942, Documents* – *Transnistria 1941-1942, Documents, the Romanian Mass Murder Campaigns* (vol. I-III)
10. ANDJ – Arhivele Naționale Direcția Județeană
11. ANIC – Arhivele Naționale Istorie Centrale
12. Arh. CC al PCR – Arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român
13. Arh. Chișinău – Arhiva Națională a Republicii Moldova. Serviciul de Stat de Arhivă al Republicii Moldova, Chișinău
14. ASRI – Arhivele Serviciului Român de Informații
15. R. Braham, 1994 – Randolph L. Braham, *The Politics of Genocide. The Holocaust in Hungary*
16. Ion Calafeteanu, 1994 – Ion Calafeteanu, Iuliu Maniu – Ion Antonescu, *Opinii și confruntări politice, 1940-1944*
17. CM – Cabinetul Militar
18. CN – Matatias Carp, *Cartea Neagră. Suferințele evreilor din România, 1940-1944*
19. CNR – Centrul Național de Românzare
20. DGP – Direcția Generală a Poliției
21. Direcția MONT – Direcția de Mobilizare și Organizare Națională a Teritoriului
22. FUCE – Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România
23. *Holocaust and Romania* – *The Holocaust and Romania. History and Contemporary Significance*
24. IGJ – Inspectoratul General al Jandarmeriei
25. IRJ – Inspectoratul Regional de Jandarmi
26. *Legislația antievreiască* – Lya Benjamin (ed.), *Legislația antievreiască, 1940-1944*
27. MAN – Ministerul Apărării Naționale
28. *Martiriul* – *Martiriul evreilor din România*
29. MJDJ – Ministerul de Justiție, Direcția Judiciară
30. MOPI – Monitorul Oficial, Partea I
31. MP – Ministerul Propagandei

ABREVIERI

32. Léon Poliakov, 1989 – Léon Poliakov, *Das Dritte Reich und seine Diener*
33. PCM – Președinția Consiliului de Miniștri
34. *Problema evreiască* – Lya Benjamin (ed.), *Problema evreiască în stenogramele Consiliului de Miniștri*
35. RKKS – Reichskreditkassenschein
36. SSI – Serviciul Special de Informații
37. u.a. – unitate administrativă
38. UCE – Uniunea Comunităților Evreiești din România
39. USHMM – United States Holocaust Memorial Museum

1. 1930, mai 4 [Buzintitulat „Problem regimului de num
2. 1931, decembrie Zelea-Codreanu, antisemiți, pentru și înțelege să lupte mintea, legea și d
3. 1938, ianuarie 1 al II-lea. Referind blemă din Români
4. 1938, ianuarie 21 cetățeniei evreilor
5. 1938, august 10 [intelectuali români
6. 1938, decembrie G. Alexianu, privir bească altă limbă d
7. 1939, iunie 23, Buc privind plângerile de măsurilor antievreie
8. 1939 [București (?) de Interne, prin car din alte târguri basa
9. 1940, iunie 28, Iaș stabilite criteriile pe Regat. Nu se permit
10. 1940, iunie 30. N minoritare (evrei, ru civile și militarii rom cedarea Basarabiei și
11. 1940, iulie 3 [Bucu maltratarea și arunca acțiuni soldate cu car
12. 1940, iulie 4, Bucur s-au interzis atacurile
13. 1940, iulie 4. Sintez starea de lucruri din

Rezumatele documentelor

1. 1930, mai 4 [Buzău]. Afiș electoral al Ligii Apărării Naționale Creștine. Capitolul III, intitulat „Problema jidănească”, prevede exproprierea bunurilor evreiești, introducerea regimului de *numerus clausus* și expulzarea evreilor din România.
2. 1931, decembrie 21 [București]. Extras din cuvântarea în Parlament a lui Corneliu Zelea-Codreanu, rostită în numele Gărzii de Fier. Ca reprezentant al unei generații de antisemiți, pentru el populația evreiască „este o populație dușmană pe pământul țării” și înțelege să lupte „împotriva ei prin toate mijloacele pe care mi le va pune la dispoziție mintea, legea și dreptul meu românesc”.
3. 1938, ianuarie 13 [București]. Extras dintr-o declarație de presă a regelui Carol al II-lea. Referindu-se la chestiunea evreiască, o consideră „cea mai importantă problemă din România”.
4. 1938, ianuarie 21 București. Decretul-lege nr. 169 din 21 ianuarie privind revizuirea cetățeniei evreilor înscrși în registrele de naționalitate ale comunelor (extrase).
5. 1938, august 10 [Iași]. Protest adresat regelui Carol al II-lea de către un grup de intelectuali români din Iași împotriva excluderii avocaților evrei din baroul local.
6. 1938, decembrie 1, Cernăuți. Decizia Rezidentului Regal al Ținutului Suceava, G. Alexianu, privind interzicerea pentru evrei ca în „viața publică și pe stradă să vorbească altă limbă decât cea românească”.
7. 1939, iunie 23, București. Documentar alcătuit de secția juridică a Comisiei minorităților privind plângerile depuse de evrei la Secretariatul General al Societății Națiunilor împotriva măsurilor antievreiești adoptate de Guvernul Goga (decembrie 1937-februarie 1938).
8. 1939 [București (?)]. Petiția unui grup de scriitori și jurnaliști evrei adresată ministrului de Interne, prin care solicită abrogarea măsurii de interzicere pentru evreii din Bălți și din alte târguri basarabene a folosirii limbii idiș în viața publică.
9. 1940, iunie 28, Iași. Notă telefonică transmisă de Biroul Statistic Militar Iași. Sunt stabilite criteriile pe baza cărora se admite intrarea refugiaților din Basarabia în Vechiul Regat. Nu se permite trecerea nici unui evreu.
10. 1940, iunie 30. Notă informativă cu privire la actele de ostilitate ale populației minoritare (evrei, ruși și ucraineni) din Basarabia și nordul Bucovinei față de autoritățile civile și militare române în timpul retragerii din 1940 după ultimatumul sovietic privind cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord (28 iunie 1940).
11. 1940, iulie 3 [București]. Secția a II-a Informații a Marelui Stat-Major semnalează maltratarea și aruncarea din trenuri a numeroși evrei, de către civili și militari români, acțiuni soldate cu cazuri mortale.
12. 1940, iulie 4, București. Ordin circular dat de Cenzura Centrală București prin care s-au interzis atacurile în presă la adresa evreilor. S-a interzis orice campanie antisemită.
13. 1940, iulie 4. Sinteză întocmită de comandantul Corpului de grăniceri referitoare la starea de lucruri din Cernăuți după retragerea trupelor române.

14. 1940, iulie 4 [București]. Extras din procesul-verbal al ședinței Comitetului Central și Comitetului Executiv al Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România și al Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. S-a analizat situația creată prin zvonurile puse în circulație despre atitudinea evreilor cu ocazia retragerii autorităților românești din Basarabia și Bucovina după ultimatumul sovietic din 28 iunie 1940. Dr. W. Filderman conchide că ele au caracter antisemit.
15. 1940, iulie 5 [București]. Scrisoarea adresată de dr. W. Filderman avocatului Charles Sonnenreich, președintele Uniunii Evreilor Români în SUA, în care arată natura antisemită a zvonurilor privind atitudinea ostilă a evreilor din Cernăuți și Chișinău față de autoritățile oficiale românești în timpul retragerii lor din Basarabia și Bucovina de Nord după ultimatumul sovietic.
16. 1940, iulie 8 [București]. Ordinul Ministerului de Interne, Direcția Administrației de Stat, către Rezidenții Regali și prefecții de județe privind luarea de măsuri pentru menținerea ordinii și împiedicarea actelor de revoltă împotriva locuitorilor evrei.
17. 1940, iulie 10 [București]. Declarația Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România privind solidaritatea populației evreiești cu poporul român în momentele de grea încercare ce s-au abătut asupra țării prin amputarea unor provincii pentru eliberarea cărora au luptat și evreii în anii primului război mondial.
18. 1940, iulie 11 [București]. Raportul controlorului de stat Eugen Sturdza către primul-ministru despre aruncarea din trenuri a evreilor și despre evenimentele sângeroase din Dorohoi, unde trupe răzlețe din Divizia a 8-a au tras asupra locuitorilor evrei în timp ce participau la înmormântarea unui soldat evreu împușcat de ruși în Tg. Herța.
19. 1940, iulie 12, București. Ordinul circular al ministrului de Interne către rezidenții regali și prefecții de județe privind licențierea tuturor funcționarilor evrei din toate unitățile administrative aflate în subordine.
20. 1940, iulie 30 [București]. Declarațiile profesorului M. Manoilescu, ministru al Afacerilor Străine în Guvernul Gigurtu, privind rezultatele vizitei oficiale și ale convorbirilor delegației române cu șefii de stat ai Germaniei și Italiei. S-a precizat că românii nu pot ajunge stăpâni la ei acasă decât dacă se rezolvă prin măsuri categorice problema evreiască.
21. 1940, iulie [Dorohoi]. Raportul procurorului delegat către procurorul general privind desfășurarea evenimentelor în timpul pogromului din Dorohoi. Din cercetările făcute rezultă că la Dorohoi, la 1 iulie, au fost uciși de către militarii din Grupul 3 Grăniceri și 8 Artilerie 52 de evrei.
22. 1940, august 8, București. Decretul-lege nr. 2650 privitor la starea juridică a locuitorilor evrei. S-a formulat definiția calității de evreu : evreii sunt împărțiți în trei categorii ; se stabilește distincția juridică și politică între românii de sânge și cetățenii români de etnie evreiască.
23. 1940, august 8, București. Decretul-lege nr. 2651 pentru oprirea căsătoriei între românii de sânge și evrei.
24. 1940, septembrie 8 [București]. Decizia Ministerului Cultelor și Artelor nr. 42181 privind înlăturarea personalului evreiesc din teatrele naționale, operele române și teatrele particulare.
25. 1940, septembrie 17, București. Extrase din directivele date de conducătorul statului, generalul Ion Antonescu, presei, radiodifuziunii și agenției telegrafice. În „problema evreiască” se va urmări înlăturarea treptată a evreimii din organizarea economică românească.
26. 1940, septembrie 21 [București]. Decizia Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor nr. 44400, din 21 septembrie 1940, prin care se permite artiștilor evrei să joace pe scenele teatrelor particulare evreiești. Teatrele respective sunt obligate să specifice pe firmele lor „Teatru evreiesc”.

27. 1940, se
din Rom
evreiești
ce vor a
28. 1940, o
farmacii
29. 1940, o
rurale e
30. 1940, oc
prefecții
de la evr
31. 1940, oc
evreilor
pot activ
studenți
32. 1940, oc
adresat g
situației
33. 1940, oc
Evreiești
șase luni
4 octomb
34. 1940, oc
principale
general A
35. 1940, noi
1940 pen
excludere
firmele m
36. 1940, noi
din întrep
37. 1940, noi
din 4 octo
statului.
38. 1940, noi
județului
jidănesc”
39. 1940, dec
evreilor. E
40. 1940, dec
Prefecturii
Neamț imp
41. 1940, dec
din Român
duc la pau
42. 1940, dec
a mișcării s
pentru orga

27. 1940, septembrie 30, București. Memoriul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România adresat Președinției Consiliului de Miniștri. Sunt enumerate măsurile anti-evreiești introduse de statul național legionar, arătându-se dificultățile financiare generale ce vor apărea din cauza procesului de pauperizare rapidă a evreilor în noul context dat.
28. 1940, octombrie 2, București. Decretul-lege nr. 3294 pentru interzicerea arendării farmaciilor către evrei.
29. 1940, octombrie 4, București. Decretul-lege nr. 3347 pentru trecerea proprietăților rurale evreiești în patrimoniul statului.
30. 1940, octombrie 4, București. Instrucțiunile Ministerului Economiei Naționale transmise prefectilor de județe, privind procedeele de luare în primire a bunurilor rurale expropriate de la evrei pe baza Decretului-lege nr. 3347 din 4 octombrie 1940.
31. 1940, octombrie 11, București. Decretul-lege nr. 3438 pentru reglementarea situației evreilor în învățământ. Cei născuți din ambii părinți evrei sau numai din tată evreu nu pot activa în calitate de personal didactic și administrativ și nu sunt admiși ca elevi sau studenți în școlile românești.
32. 1940, octombrie 22, București. Memoriul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești adresat generalului Ion Antonescu. Se arată că legea proiectată pentru reglementarea situației medicilor evrei lezează interesele generale ale țării.
33. 1940, octombrie 31, București. Memoriul adresat de Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România generalului Ion Antonescu, în care se cere să se prelungească la șase luni termenul de lichidare dat farmaciștilor evrei prin Decretul-lege nr. 3438 din 4 octombrie 1940.
34. 1940, octombrie [București]. Documentar întocmit de dr. W. Filderman privind principalele măsuri legislative antievreiești adoptate de guvernele Goga, Gigurtu și general Antonescu (1 ianuarie 1938-15 octombrie 1940).
35. 1940, noiembrie 12 [București]. Extras din Decretul-lege nr. 3789 din 12 noiembrie 1940 pentru organizarea și funcționarea Colegiului Medicilor. Capitolul VIII prevede excluderea medicilor evrei din Colegiu și le interzice să trateze pacienți creștini. Pe firmele medicilor evrei se va scrie vizibil: „medic evreu”.
36. 1940, noiembrie 12, București. Decretul-lege nr. 3825 pentru românizarea personalului din întreprinderi.
37. 1940, noiembrie 12, București. Decretul-lege nr. 3810 pentru completarea Decretului-lege din 4 octombrie 1940 privitor la trecerea proprietăților rurale evreiești în patrimoniul statului.
38. 1940, noiembrie 26 [București]. Ordinul Ministerului de Interne către prefectul județului Neamț privind interzicerea de a mai lipi placarde cu inscripția „Magazin jidănesc” pe vitrinele prăvăliilor „jidănești”.
39. 1940, decembrie 4, București. Decretul-lege nr. 3984 cu privire la statutul militar al evreilor. Evreii sunt excluși de la serviciul militar.
40. 1940, decembrie 8, București. Adresă prin care Ministerul Afacerilor Interne a înaintat Prefecturii județului Neamț copia telegrammei de protest a comercianților evrei din Piatra Neamț împotriva abuzurilor săvârșite de legionari.
41. 1940, decembrie 10, București. Memoriul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România adresat conducătorului statului. Se cere revizuirea legilor antievreiești care duc la pauperizarea totală a locuitorilor evrei.
42. 1940, decembrie, București. Memoriul adresat de A.L. Zissu, personalitate marcantă a mișcării sioniste din România, conducătorului statului. Propune un proiect de program pentru organizarea emigrării evreilor din România.

43. 1941, ianuarie 8 [București]. Comunicatul Secretariatului General al Ministerului Apărării Naționale către Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe ș.a. Se transmite rezoluția conducătorului statului, generalul Ion Antonescu, privind emigrarea evreilor.
44. 1941, ianuarie [București]. Tabelul victimelor rebeliunii legionare din 21-23 ianuarie 1941, întocmit de Institutul Medico-Legal. Sunt nominalizați evreii asasinați în timpul pogromului.
45. 1941, februarie 12 [București]. Articol publicat în ziarul *Universul*, cu privire la pierderile umane în București și provincie ca urmare a rebeliunii legionare din zilele de 21-23 ianuarie 1941. În Capitală, din totalul de 236 de morți, 118 au fost evrei „executați de rebeli”.
46. 1941, februarie 15 [București]. Extras din stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind propunerile lui Ion Antonescu pentru rezolvarea problemei evreiești în România.
47. 1941, martie 4 [București]. Extras din stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind dispozițiile generalului Ion Antonescu pentru împiedicarea trecerii în masă a evreilor la catolicism.
48. 1941, martie 8 [București]. Extras din memoriul adresat de conducerea Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România generalului Ion Antonescu, privind pierderile materiale suferite de comunitatea evreiască în zilele rebeliunii și ale pogromului legionar. Calculul se referă la 999 de cazuri cercetate.
49. 1941, martie 18, București. Decretul-lege nr. 711 pentru modificarea regimului general al cultelor. Evreilor de religie mozaică li s-a interzis trecerea la alt cult.
50. 1941, martie 27 [București]. Decretul-lege nr. 842 pentru trecerea proprietăților urbane evreiești în patrimoniul statului și pentru oprirea evreilor de a dobândi proprietăți similare urbane sau anumite drepturi reale asupra acestor imobile.
51. 1941, martie 27 [București]. Declarațiile generalului Ion Antonescu la intrarea în vigoare a Decretului-lege pentru trecerea proprietăților urbane evreiești în patrimoniul statului. „Este un decret de restabilire a unor drepturi istorice ale Națiunii Românești.”
52. 1941, aprilie 1 [București]. Memoriul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România adresat generalului Ion Antonescu. Se comunică noi date privind pierderile materiale provocate de legionarii comunității evreiești în zilele rebeliunii și ale pogromului legionar.
53. 1941, aprilie 4, Bacău. Adresa președintelui Colegiului Medicilor din Bacău către chestorul Poliției din localitate, prin care cere să nu se mai elibereze medicilor evrei aprobări pentru consultarea pacienților creștini. Astfel de acte pot fi eliberate în cazuri excepționale numai de Colegiul Medicilor.
54. 1941, aprilie 15 [București]. Cererea conducerii Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat către generalul comandant militar al Capitalei, prin care se solicită restituirea obiectelor de cult jefuite de legionari în timpul rebeliunii și al pogromului. Petiția a fost avizată favorabil, având semnătura generalului Niculescu.
55. 1941, mai 2, București. Decretul-lege nr. 1216 pentru înființarea Centrului Național de Românizare, având scopul de a româniza bunurile intrate în patrimoniul statului și a sprijini românizarea vieții economice.
56. 1941, mai 6, București. Decretul-lege nr. 1253 prin care se interzice evreilor deținerea de posturi de radiorecepție.
57. 1941, mai 16 [București]. Memoriul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România adresat generalului Ion Antonescu prin care se protestează față de Decretul-lege de ridicare a aparatelor de radio de la evrei.
58. 1941, iunie 18, Berlin. Scrisoarea lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu prin care îl pune la curent cu hotărârea luată de „a reduce definitiv pericolul pentru Europa”

- pe care îl prez
Ion Antonescu
59. 1941, iunie 18
tonier de janda
inspector gene
ofițerii de jand
„curățirea ter
executarea pe
evreilor de pe
60. 1941, iunie 21
Ministerul Af
privind evacu
teritoriu al țăr
61. 1941, iunie 21
de Jandarmi E
urmează a fi
capitalele de j
62. 1941, iunie 2
Evreiești din
îndepărtare a
a Basarabiei ș
63. 1941, iunie 28
colonelului C
loc a celor ca
a populației e
64. 1941, iunie 29
câte Minister
dintele Consi
65. 1941, iunie 3
evrei evacuați
66. 1941, iunie 3
executarea la
67. 1941, iulie 2
general al Pol
telor anchetei
de la Iași, din
pelor române
68. 1941 iulie 4,
obligativitate
69. 1941, iulie 4,
ministrului d
70. 1941, iulie 4,
militare din p
pogromului d
71. 1941, iulie 7
Popoviciu, c
împotriva bo
află în interio

pe care îl prezintă Rusia sovietică, arătând dorințele sale față de misiunea generalului Ion Antonescu și misiunea armatei române în prima etapă.

59. 1941, iunie 18-19 [Roman]. Extras din rechizitoriul de urmărire a lui Vasile Eftimie, plutonier de jandarmi în rezervă. Din declarația acuzatului rezultă că generalul C.Z. Vasiliu, inspector general al Jandarmeriei, a instruit, în zilele de 18-19 iunie 1941, la Roman, ofițerii de jandarmi din Legiunile Orhei și Lăpușna în legătură cu sarcinile legate de „curățirea terenului pe teritoriul Basarabiei și Bucovinei”. Măsura însemna de fapt executarea pe loc a tuturor evreilor aflați pe teritoriul rural și închiderea în ghetouri a evreilor de pe teritoriul urban.
60. 1941, iunie 21 [București]. Ordinul nr. 4147 al generalului Ion Antonescu transmis de Ministerul Afacerilor Interne tuturor unităților centrale și locale aflate în subordine privind evacuarea evreilor din toate satele și localitățile semiurbane de pe întregul teritoriu al țării. Evreii vor fi concentrați în capitalele de județe.
61. 1941, iunie 22, Bacău. Adresa Prefecturii județului Bacău către comandantul Legiunii de Jandarmi Bacău, șefului Poliției Tg. Ocna și Moinești, privind măsurile imediate ce urmează a fi luate pentru evacuarea evreilor din zonele rurale și concentrarea lor în capitalele de județe.
62. 1941, iunie 23, București. Memoriul adresat de Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România generalului Ion Antonescu. Se cere revenirea asupra măsurii de îndepărtare a evreilor din armată și admiterea participării lor la războiul de recucerire a Basarabiei și Bucovinei.
63. 1941, iunie 28, ora 23 [București]. Ordinul telefonic transmis de generalul Ion Antonescu colonelului Constantin Lupu, comandantul Garnizoanei Iași. Se ordonă executarea pe loc a celor care trag asupra soldaților români și germani și evacuarea imediată și totală a populației evreiești.
64. 1941, iunie 29, Iași. Comunicatul prefectului județului Iași, colonelul Dumitru Captaru, către Ministerul de Interne, privind ordinul primit de la Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, pentru evacuarea evreilor din Iași.
65. 1941, iunie 30, Podu Iloaiei. Proces-verbal încheiat cu ocazia sosirii „transportului de evrei evacuați din Iași” cu „trenul morții”. Din totalul de 1.974 evrei au decedat 1.198.
66. 1941, iunie 30 [București]. Comunicatul Președinției Consiliului de Miniștri privind executarea la Iași a 500 de „iudeo-comuniști”.
67. 1941, iulie 2 [București]. Raportul generalului de divizie Emanoil Leoveanu, director general al Poliției, către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, asupra rezultatelor anchetei executate în legătură cu desfășurarea evenimentelor în timpul masacrului de la Iași, din 29-30 iunie 1941. Nu s-a găsit nici o dovadă că evreii ar fi tras asupra trupelor române și germane în trecere prin Iași.
68. 1941 iulie 4, Bacău. Anunțul Poliției orașului Bacău, afișat în locuri publice, privind obligativitatea pentru evrei de a purta un semn distinctiv.
69. 1941, iulie 4, Botoșani. Adresa șefului Poliției către Poliția Hârlău. Se comunică ordinul ministrului de Interne cu privire la categoriile de evrei care nu vor fi evacuați.
70. 1941, iulie 4, București. Ordinul nr. 255 al generalului Ion Antonescu, transmis unităților militare din țară. Sunt condamnate abuzurile săvârșite de unii militari și civili în timpul pogromului din Iași. „Număr guvernul are dreptul de a lua măsurile necesare.”
71. 1941, iulie 7 [București]. Extras din articolul publicat în ziarul *Curentul* de Aurel Popoviciu, corespondent de război, în care arată că România nu duce războiul numai împotriva bolșevicilor, dar și împotriva evreilor, tot atât de periculoși, mai ales că se află în interiorul țării.

72. 1941, iulie 8 [București]. Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri. Extras din expunerea profesorului Mihai Antonescu, președinte ad-interim al Consiliului de Miniștri, privind planul de acțiune al guvernului pentru purificarea etnică a Basarabiei și Bucovinei. Se indică folosirea violenței și a represaliilor. Nu există lege.
73. 1941, iulie 12 [București]. Copia Ordinului nr. 143 emis de Mihai Antonescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, privind normele generale de conducere a Basarabiei și Bucovinei. Ca acțiune imediată se impune „curățirea terenului de comuniști, de evrei provocatori și de înlăturare a evreilor de la sate”.
74. 1941, iulie 19, București. Telegramă transmisă de Direcția Generală a Poliției către Poliția Pitești, prin care se comunică ordinul generalului Ion Antonescu de împușcare a evreilor care fug din lagărele de muncă. Se ordonă să fie împușcat unul din zece.
75. 1941, iulie 23 [București]. Memoriul lui Iuliu Maniu adresat generalului Ion Antonescu în care critică politica de „românizare” a economiei naționale [extrase].
76. 1941, iulie 24 [Chișinău]. Copia ordinului semnat de generalul C.Gh. Voiculescu, guvernatorul Basarabiei, privind măsurile ce urmează a fi luate împotriva evreilor de pe întregul teritoriu al provinciei. Se cere accelerarea lucrărilor pentru înființarea ghetoului din Chișinău.
77. 1941, iulie [București]. Îndrumările date de prof. Mihai Antonescu împuterniciților numiți pentru administrarea Basarabiei și Bucovinei. S-au stabilit principiile politicii de purificare etnică (extras).
78. 1941, august 4 [Cernăuți]. Ordonanțele emise de Alexandru Rioșianu, guvernatorul Bucovinei, privind regimul de restricții introdus pentru evrei pe întregul cuprins al Bucovinei.
79. 1941, august 7 [București]. Scrisoare adresată de Mihai Antonescu lui Heinrich Himmler, șeful Gestapo-ului, în care îl roagă să-l retrimită în România pe dr. Gustav Richter, eminent consilier, care în timpul cât a lucrat în București a adus „mari servicii” în vederea soluționării problemei evreiești în România.
80. 1941, august 8 [București]. Memoriul adresat de Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România ministrului Economiei Naționale. Sunt supuse atenției măsurile administrative și polițienești luate împotriva populației evreiești, care împiedică desfășurarea normală a activităților economice generale.
81. 1941, august 8, București. Instrucțiunile generale ale Marelui Stat-Major transmise unităților și marilor unități subordonate, privind modul de aplicare a Regulamentului asupra Decretului-lege relativ la statutul militar al evreilor.
82. 1941, august 8, București. Ordinul nr. 3303/1941 al Marelui Cartier General transmis unităților în subordine, privind aprobarea Consiliului de Miniștri ca evreii din Moldova, Bucovina, Basarabia și de la est de Nistru să poarte pe partea stângă a pieptului steaua galbenă.
83. 1941, august 9, București. Telegramă adresată de Mihai Antonescu generalului Ion Antonescu privind plecarea consilierului Stănescu la Varșovia, în vederea studierii experienței germane în organizarea ghetourilor pentru evrei.
84. 1941, august 12, Chișinău. Raportul colonelului Dumitru Tudose, comandantul militar al orașului Chișinău, către conducerea și administrația Basarabiei, despre curățirea orașului de evrei și organizarea ghetoului.
85. 1941, august 16, București. Telegramă adresată de Manfred von Killinger, ambasadorul Germaniei la București, Ministerului de Externe al Reich-ului. Printre altele se referă la liniile directe date de Führer generalului Ion Antonescu în problema tratamentului ce urmează a fi aplicat evreilor din est.
86. 1941, august 21. Raportul Armatei a 3-a, Eșalon 2, Serviciul Pretorial către Serviciul Marelui Pretor, privind supraaglomerarea lagărelor de tranzit înființate pe teritoriul

- Basarabiei pe teritoriul Transnistria (nu au fost deportare au pînă la 1941, august 30).
87. 1941, august 30, Chișinău, pentru Comandamentul României asupra populației evreiești, evacuarea ei din România.
88. 1941, septembrie, Germaniei în România promovată de rețea „atitudine favorabilă”.
89. 1941, septembrie, privind criteriile de selecție. Să fie reprezentativă românilor a proiecției Basarabiei și Bucovinei.
90. 1941, septembrie, Ordonă retrimiteți se înțeleagă de trupele de la Odessa.
91. 1941, septembrie, dr. W. Filderman, prin care cere abrogarea unităților jandarmilor teritoriul Transnistriei.
92. 1941, septembrie, Poliție Curtea de Apel haină în partea stângă a pieptului.
93. 1941, septembrie, Jandarmi Vaslui, Tg. Frumos-Călărași.
94. 1941, septembrie, Basarabia-Chișinău, lagărul Vertujeni-Soroca.
95. 1941, septembrie, județului Soroca, abatere va fi aspru.
96. 1941, septembrie, 1, Secția a II-a, Transnistriei în ghetoul măsurii fiind preînțesată.
97. 1941, 25 septembrie, București despre Comandamentul Miniștri. Demnitate privind situația poliției celor din Iași și Pe

- Basarabiei pentru internarea miilor de evrei deportați de Guvernul Antonescu în Transnistria (iulie-august 1941) și retrimiși de autoritățile germane. În acest prim val de deportare au pierit mii de evrei.
87. **1941, august 30, Tighina.** Acordul de la Tighina semnat de general de brigadă Nicolae Tătăranu, pentru Marele Stat-Major Român, și general de brigadă Arthur Hauffe, pentru Comandamentul Suprem al armatei germane. Se stabilește responsabilitatea României asupra siguranței, administrației și exploatării economice a Transnistriei. Pentru populația evreiască se prevede concentrarea ei în tabere de muncă până va fi posibilă evacuarea ei dincolo de Bug [extras].
 88. **1941, septembrie 1 [București].** Telegramă adresată de von Killinger, ambasadorul Germaniei în România, Ministerului de Externe al Reich-ului privind politica antievreiască promovată de regimul Antonescu. Respinge acuzațiile cum că Antonescu ar avea o „atitudine favorabilă evreilor” [extras].
 89. **1941, septembrie 1, Bacău.** Adresa Garnizoanei Bacău către Poliția orașului Bacău privind criteriile de selecționare a ostaticilor care se iau din rândul populației evreiești. Să fie reprezentate toate clasele sociale, dar mai ales tineretul comunist.
 90. **1941, septembrie 3 [București].** Decretul-lege nr. 2507 privind aplicarea legilor de românizare a proprietăților evreiești, care sunt în vigoare în România, și pe teritoriul Basarabiei și Bucovinei de Nord.
 91. **1941, septembrie 3.** Telegramă adresată de mareșalul Ion Antonescu lui Mihai Antonescu. Ordonă retrimiteră în lagăre a evreilor din Moldova care au fost eliberați. „Trebuie să se înțeleagă de toți că lupta nu se duce cu slavii ci cu evreii. Și războiul în general și luptele de la Odessa în special au făcut cu prisosință dovada că satana este evreul.”
 92. **1941, septembrie 5, București.** Memoriul adresat mareșalului Ion Antonescu de dr. W. Filderman, în numele Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România, prin care cere abrogarea ordinului privind purtarea de către evrei a unui semn distinctiv.
 93. **1941, septembrie 6 [Tiraspol].** Instrucțiuni transmise de Guvernământul Transnistriei unităților jandarmerești și prefecților privind organizarea deplasării și cartuirii pe teritoriul Transnistriei a evreilor deportați din Basarabia și Bucovina de Nord.
 94. **1941, septembrie 10, Pitești.** Dispoziția Poliției orașului Pitești către Comisariatul de Poliție Curtea de Argeș privind obligația evreilor de a purta Steaua lui David, cusută pe haină în partea stângă a pieptului. Evreii creștinați sunt scutiți de a purta acest semn.
 95. **1941, septembrie 10.** Depoziția sublocotenentului de rezervă Triandaf Aurel din Legiunea Jandarmi Vaslui la Curtea Marțială. A fost însoțitorul „trenului morții” pe ruta Tg. Frumos-Călărași.
 96. **1941, septembrie 11, Chișinău.** Instrucțiunile semnate de inspectorul de jandarmi Basarabia-Chișinău, colonel Meculescu, privind organizarea evacuării evreilor din lagărul Vertujeni-Soroca cu destinația Transnistria.
 97. **1941, septembrie 15, Soroca.** Ordinul Guvernământului Basarabiei transmis Prefecturii județului Soroca privind interzicerea pentru evrei de a ieși din lagăre și ghetouri. Orice abatere va fi aspru sancționată.
 98. **1941, septembrie 23.** Raportul Armatei a IV-a către Marele Cartier General, Eșalonul 1, Secția a II-a, privind internarea evreilor de pe teritoriul României și implicit a Transnistriei în ghetouri și întrebuintarea lor la munci de folos obștești. Pretextul măsurii fiind preîntâmpinarea unor așa-zise acțiuni de spionaj și terorism ale evreilor.
 99. **1941, 25 septembrie, Berlin.** Informarea atașatului militar al Ambasadei germane la București despre o convorbire cu Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri. Demnitarul român i-a împărtășit reprezentantului Reich-ului unele păreri privind situația politică internă a României, arătând că „revoltele” interne de genul celor din Iași și Petroșani au fost reprimăte de armată prin împușcarea participanților.

100. 1941, septembrie 30. Adresa Inspectoratului de Jandarmi Transnistria către Guvernământul Transnistria privind aducerea de către trupele române și germane de ocupație a unor grupuri de evrei pentru care nu sunt locuri de plasare și nu au cum să fie hrăniți. Se cer dispoziții pentru măsurile ce trebuie luate în vederea hrănirii și cazării lor.
101. 1941, septembrie, Chișinău. „Tabel de marș” întocmit de Inspectoratul General al Jandarmeriei pentru evreii din sudul Basarabiei deportați la est de Nistru.
102. 1941, octombrie 4, Bacău. Nota șefului Poliției Bacău către Inspectoratul Regional al Poliției Iași privind numărul ostaticilor evrei ținuti într-o sinagogă sub pază militară.
103. 1941, octombrie 5 [București]. Notă transmisă din ordinul mareșalului Ion Antonescu guvernatorilor Basarabiei și Bucovinei privind normele de schimbare a bijuteriilor și metalelor prețioase pe care le posedă evreii care urmează să fie deportați. Operațiunea trebuie efectuată în înțelegere cu Banca Națională.
104. 1941, octombrie 6. Nota Marelui Cartier General, Secția a II-a, către Armata a IV-a prin care se transmite ordinul mareșalului Ion Antonescu privind internarea în lagărele de pe Bug a tuturor evreilor aflați în Transnistria.
105. 1941, octombrie 9, Suceava. Dispozițiunile Primăriei orașului Suceava privind deportarea tuturor evreilor din Suceava, Burdujeni și Ițcani în Transnistria. Măsura s-a luat din ordinul Comandamentului Suprem al Armatei.
106. 1941, octombrie 11, Tiraspol. Informarea lui Gheorghe Alexianu, guvernatorul Transnistriei, către comandantul Armatei a IV-a privind stadiul deportării evreilor din Basarabia și Bucovina în Transnistria. Au intrat 15.000 de evrei, sunt în curs de sosire aproximativ 150.000.
107. 1941, octombrie 11, București. Memoriu adresat de dr. Alexandru Șafran, șef-rabin al cultului mozaic, mareșalului Ion Antonescu. Cere suspendarea deportării în Transnistria a evreilor din Basarabia.
108. 1941, octombrie 11 [București]. Al doilea apel al președintelui Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România, dr. W. Filderman, către mareșalul Ion Antonescu, prin care cere oprirea deportării din Basarabia în Transnistria a unor colectivități „fără altă vină decât aceea de a fi evrei”.
109. 1941, octombrie 16, Chișinău. Ordinul secret al Guvernământului Basarabiei către Prefectura județului Soroca privind curățarea totală a terenului de evrei. Încălcarea acestei dispoziții va atrage sancțiuni grave.
110. 1941, octombrie 16-17, Golta. Nota prefectului județului Golta adresată comandantului militar din Crivoi-Ozero în legătură cu plângerea acestuia că nu are unde să plaseze evreii care sosesc cu miile într-o stare deplorabilă, murind zilnic cu sutele. Prefectul recomandă ca evreii să fie cazați în grajdurile sovhozurilor din apropierea localității.
111. 1941, octombrie 18, Transnistria. Informarea Inspectoratului de Jandarmi Transnistria adresată Guvernământului civil al Transnistriei, despre evreii care au început să părăsească comunele unde li s-a stabilit domiciliul obligatoriu. Se cere pedepsirea lor după legile militare din timpul războiului.
112. 1941, octombrie 19 [București]. Scrisoarea de răspuns adresată de mareșalul Ion Antonescu, doctorului W. Filderman. Președintele Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România a cerut stoparea deportării evreilor din Basarabia și Bucovina în Transnistria, fiind o măsură nedreaptă, ilegală, prin care zeci de mii de evrei nevinovați sunt condamnați la moarte sigură. Conducătorul statului, în răspunsul său, culpabilizează întreaga etnie evreiască și îl acuză pe dr. Filderman că din acuzat s-a transformat în acuzator.
113. 1941, octombrie 19, București. Al treilea memoriu de protest adresat mareșalului Ion Antonescu de dr. W. Filderman împotriva deportării evreilor din Basarabia și Bucovina

- de Nord.
114. 1941, oct
- contribui
115. 1941, oct
- Guvernân
- este de tr
- dublarea
116. 1941, oct
- Biroul 2, i
- mareșalul
- în Transn
117. 1941, octo
- șef de Stat
- suprimați
- toare, în p
118. 1941, octo
- ordinul ma
- și executar
119. 1941, 24-2
- se cere dis
120. 1941, octo
- Consiliulu
- românizări
121. 1941, octo
- Ritgen, Ri
- soluționări
122. 1941, octon
- adresată pr
- de la evreii
123. 1941, noie
- guvernator
- că problem
- posibilități
- fiind mai n
124. 1941, noien
- județului, p
125. 1941, noien
- lt.-col. Mod
- a evreilor a
- la Bogdanov
126. 1941, noien
- executarea
127. 1941, noien
- către Guver
- acest județ.
- în localitățil
- vreo 40.000
- existenți, nă

de Nord. Cere ca evreii din „Bucovina de sud, din Dorohoi și din Vechiul Regat să nu fie în nici un caz atinși”.

114. 1941, octombrie 20, București. Decretul-lege nr. 2903 pentru obligarea evreilor de a contribui la constituirea de stocuri de îmbrăcăminte în interes social.
115. 1941, octombrie 20, Moghilău. Telegrama prefectului județului Moghilău adresată Guvernământului Transnistriei prin care raportează că numărul deportaților care sosesc este de trei ori mai mare față de cel fixat inițial. Cere lărgirea zonelor de plasare și dublarea efectivului companiei de jandarmi.
116. 1941, octombrie 22, București. Nota Cabinetului Militar al conducătorului statului, Biroul 2, în care se arată că nu se recomandă publicarea petițiilor dr. Filderman adresate mareșalului Ion Antonescu pentru stoparea deportării evreilor din Basarabia și Bucovina în Transnistria, căci ar crea un prost renume pentru România.
117. 1941, octombrie 23, Odessa. Telegrama colonelului Stănculescu către generalul Tătăranu, șef de Stat-Major. Informează despre represaliile de la Odessa. Conform ordinului trebuie suprimați aproximativ 18.000 de evrei din ghetouri și câte 100 de evrei prin spânzurătoare, în piețele din fiecare sector.
118. 1941, octombrie 24 [București]. Notă adresată generalului Macici prin care se transmite ordinul mareșalului Ion Antonescu privind represaliile ce urmează a fi luate la Odessa și executarea tuturor evreilor din Basarabia refugiați în această localitate.
119. 1941, 24-27 octombrie. Telegramă cifrată prin care din ordinul mareșalului Ion Antonescu se cere distrugerea tuturor benzilor privind ordinele de represalii la Odessa.
120. 1941, octombrie 25 [Chișinău]. Informarea Guvernământului Basarabiei către Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar, Biroul 2, privind încredințarea Direcției românizării a bunurilor rămase de la evreii din Basarabia deportați în Transnistria.
121. 1941, octombrie 26, București. Notă despre discuția avută de Mihai Antonescu cu Ritgen, Richter și Rödl, atașați speciali pe lângă Legația germană, privind stadiul soluționării problemei evreiești în România.
122. 1941, octombrie 27, Cernăuți. Informarea guvernatorului Bucovinei, general C. Calotescu, adresată președintelui Consiliului de Miniștri, privind inventarierea bunurilor rămase de la evreii deportați din Cernăuți și strângerea tuturor obiectelor ce pot folosi armatei.
123. 1941, noiembrie 1, Transnistria. Extras dintr-un raport adresat de G. Alexianu, guvernatorul Transnistriei, lui Ion Antonescu. În capitolul referitor la evrei se precizează că problema evreiască se prezintă destul de grav, nefiind locuri pentru cazare și posibilități de asigurare a hranei. Nu sunt mijloace de a putea stăpâni convoaiele, ele fiind mai mari decât cele convenite.
124. 1941, noiembrie 4, Golta. Dispoziții transmise de colonelul Modest Isopescu, prefectul județului, privind măsurile ce trebuie luate în legătură cu „jidanii” aflați în județ.
125. 1941, noiembrie 5 [Golta]. Notă de serviciu adresată de prefectul județului Golta, lt.-col. Modest Isopescu, sublocotenentului Bivolaru. Sunt stabilite principiile de selectare a evreilor apti de muncă. Cei incapabili, bătrânii și copiii urmează să fie trimiși urgent la Bogdanovka. Morții trebuie îngropați la 2 metri adâncime.
126. 1941, noiembrie 11 [București]. Comunicat de presă privind condamnarea la moarte și executarea unui grup de comuniști evrei acuzați de organizarea unor acte de sabotaj.
127. 1941, noiembrie 13, Golta. Adresa lt.-col. Modest Isopescu, prefectul județului Golta, către Guvernământul Transnistriei, privind starea deplorabilă a „jidaniilor” trimiși în acest județ. Majoritatea suferă de tuberculoză, dizenterie și tifos. Cei mai mulți se află în localitățile Gvozdevca, Crivoi-Ozero și Bogdanovka, unde se mai așteaptă să sosească vreo 40.000 din direcția Odessa. Roagă să nu se mai trimită alți „jidani”. Pe cei existenți, nădăjduiește să-i trimită peste Bug.

141. 1941, decembrie 16 [București]. Extras din stenograma ședinței Consiliului de Miniștri. S-a discutat problema epidemiei de tifos exantematic printre evreii din Transnistria și situația evreilor din Odessa care urmau să fie deportați. S-au înregistrat indicațiile mareșalului Ion Antonescu privind evreii, precum „lasă-i să mai moară pe aceia” sau „bagă-i în catacombe, bagă-i în Marea Neagră... poate să moară o sută, poate să moară o mie, poate să moară toți, dar nu vreau să moară nici un funcționar român” ș.a.
142. 1941, decembrie 16 [București]. Decretul-lege nr. 3415 pentru dizolvarea Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din țară și înființarea Centralei Evreilor din România.
143. 1941, decembrie 20 [Golta]. Notă din care rezultă că a existat un ordin de executare a evreilor în Bogdanovka.
144. 1941, decembrie 30, Dorohoi. Raportul colonelului Ion Barcan, prefectul județului Dorohoi, către Guvernământul Bucovina despre „desfășurarea deportării evreilor din județul Dorohoi în Transnistria”.
145. 1941, decembrie [Chișinău]. Raportul comisiei de anchetă instituite din ordinul mareșalului Ion Antonescu, pentru cercetarea modului în care valorile evreilor deportați au fost însușite de cei care se ocupau de organizarea deportărilor, în loc să intre în patrimoniul statului. Sunt cuprinse date privind situația ghetourilor create în Basarabia, împușcarea evreilor, desfășurarea deportărilor.
146. 1942, ianuarie 2 [București]. Adresa Președinției Consiliului de Miniștri prin care se transmite Ministerului Afacerilor Interne aprobarea mareșalului Ion Antonescu de înființare a unui lagăr pe Bug, unde să fie deportați comuniștii evrei și români.
147. 1942, ianuarie 2, Tiraspol. Ordonanța nr. 35 semnată de G. Alexianu, guvernatorul Transnistriei, privind deportarea evreilor din Odessa și împrejurimi în regiunea de nord a județului Oceacov și sudul județului Berezovca.
148. 1942, ianuarie 4 [București]. Nota Cabinetului militar al Biroului 2 al conducătorului statului adresată Consiliului de colaborare cu guvernatorii, privind hotărârea mareșalului ca evreii aflați în Transnistria să fie evacuați la est de linia ferată Jmerinka-Odessa. Până la 19 decembrie 1941, dintre evreii aflați în Transnistria, 55% erau la vest de calea ferată Jmerinka-Odessa și 45% la est de această linie. Se susține că evreii rămași în zona de vest „întrețin colportarea de zvonuri false dăunătoare statului”.
149. 1942, ianuarie 20, Berlin. Protocolul conferinței ținute la Berlin în Grossen Wannsee, unde reprezentanții autorităților militare și civile ale Germaniei naziste au hotărât aplicarea soluției finale de exterminare fizică totală a evreimii europene.
150. 1942, ianuarie 23, București. Informarea lui Gustav Richter, consilierul pentru probleme evreiești al Ambasadei germane la București, despre o convorbire cu Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, privind organizarea Centralei Evreilor din România, problema emigrării evreilor, relația dintre ministrul românizării și Radu Lecca și cazul arhitectului H. Clejan.
151. 1942, ianuarie 30 [București]. Regulamentul pentru organizarea și funcționarea Centralei Evreilor din România semnat de mareșalul Ion Antonescu.
152. 1942, februarie 9 [București]. Copia Circularei nr. 37215 A a Ministerului de Interne adresate Prefecturii județului Bacău privind desființarea lagărelor de ostatici pentru evrei. Se cere atenționarea conducerii comunității evreiești că, dacă se va constata printre evrei o stare de spirit periculoasă ordinii publice, lagărele vor fi reînființate.
153. 1942, februarie 13 [Odessa]. Raportul Biroului Central de Evacuare a Evreilor către guvernatorul Transnistriei privind stadiul de deportare a evreilor din Odessa la Berezovca.
154. 1942, februarie 14, Nicolaev. Telegramă adresată de generalul comisar german Oppermann lui G. Alexianu, guvernatorul Transnistriei. Se cere luarea de măsuri urgente în legătură cu evreii aflați în satele din zona de vest a Bugului, în nemijlocita apropiere de zona

- aflată sub ocupație germană. Evreii cazați complet necorespunzător mor zilnic în număr mare și, fiind îngropați superficial, constituie un iminent pericol de epidemii pentru satele germane învecinate. Se ordonă arderea cadavrelor evreiești.
155. 1942, februarie 17 [București]. Ordine în rezoluție ale mareșalului Ion Antonescu privind evacuarea în Transnistria a evreilor din zonele petroliere, a activiștilor comuniști, a evreilor instalați clandestin în București.
156. 1942, martie 10-24, județul Berezovca. Raportul legiunii de jandarmi despre executarea a peste 3.000 de evrei originari din Odessa de către unitățile de „autoapărare” germane din județ.
157. 1942, martie 11 [București]. Ordinul circular al Ministerului Afacerilor Interne privind confiscarea aparatelor de radio, proprietatea românilor căsătoriți cu evreice. Măsură necesară pentru a preveni răspândirea știrilor alarmiste.
158. 1942, martie 19, Domanovca, județul Golta. Raportul pretorului din raionul Domanovca către prefectul județului Golta. Se cere transferul evreilor în altă localitate. Din cauza mizeriei mor zilnic 30-50 de evrei. Cei împușcați au fost înhumați în gropi neconforme și din acest motiv există pericolul izbucnirii unei epidemii. Se ordonă arderea cadavrelor.
159. 1942, martie 27 [București]. Nota Cabinetului Militar al conducătorului statului către Ministerul Apărării Naționale în legătură cu ordinul mareșalului Ion Antonescu privind organizarea muncii evreilor pentru curățarea zăpezii și construirea de șosele.
160. 1942, martie 30 [București]. Nota Secretariatului General al președintelui Consiliului de Miniștri prin care informează Guvernământul provinciei Basarabia că mareșalul Ion Antonescu a aprobat propunerea ca ultimii 425 de evrei rămași în provincie să fie trecuți în Transnistria.
161. 1942, aprilie 9 [Cernăuți]. Raportul Cabinetului Militar al Administrației din Bucovina către Cabinetul primului-ministru privind situația numerică a evreilor deportați din județele Cernăuți, Câmpulung, Storojineț, Rădăuți.
162. 1942, aprilie 21 [București]. Ordinul în rezoluție al mareșalului Ion Antonescu privind folosirea evreilor la muncă de folos obștesc.
163. 1942, aprilie [București]. Extras din rezultatele preliminare ale recensământului de „sânge evreiesc” privind situația numerică a instituțiilor evreiești din România.
164. 1942, aprilie [Tiraspol]. Raportul doctorului Gheorghe Tătăranu, directorul Sănătății în Guvernământul Transnistriei, cu privire la extinderea epidemiei de tifos exantematic în provincie. Purtătorii epidemiei au fost convoaiele de evrei aduse din Basarabia, Bucovina și Odessa. Problema esențială este să nu fie contaminată armata și populația română [extrase].
165. 1942, mai 2 [București]. Nota Cabinetului Militar B1 privind propunerile Marelui Stat-Major în legătură cu organizarea muncii obligatorii a evreilor. Cazarea se face în corturi și barăci demontabile; echiparea cade în sarcina evreilor; hrana și solda, ca la soldați. Evreii care se sustrag de la muncă vor fi trimiși în Transnistria.
166. 1942, mai 7 [București]. Notă prin care șeful Cabinetului Militar al mareșalului Ion Antonescu a transmis Marelui Stat-Major ordinul în rezoluție al mareșalului privitor la organizarea muncii evreilor.
167. 1942, mai 12 [București]. Nota Președinției Consiliului de Miniștri, Cabinetul Militar B2, privind raportul Marelui Stat-Major despre împușcarea de către poliția germană de la Berezovca a 4.047 evrei internați în lagărele din acel județ. Conform rezoluției mareșalului Ion Antonescu: „Nu este rolul Marelui Stat Major ca să se preocupe de această problemă”.
168. 1942, mai 19 [București]. Comunicatul Direcției Generale a Poliției către Ministerul Afacerilor Interne, al Apărării Naționale, Marelui Stat-Major, secția a II-a, privind sosirea la Tighina din direcția Iași a 1.000 de evrei care au fost repartizați la diferite munci, între care la carierele de piatră din comuna Varnița-Tighina.

169. 1942, mai
Botoșani c
de ajutoare
în Transnis
vegheată p
170. 1942, mai
Consiliulu
Transnistri
171. 1942, mai
romilor în
172. 1942, mai
romilor no
173. 1942, iuni
Președinția
Transnistri
174. 1942, iuni
Bucovina c
din Cernău
175. 1942, iuni
privind nu
Bucovina d
176. 1942, iunie
evreiești în
templele și
177. 1942, iunie
Consiliulu
Transnistria
178. 1942, iunie
interzicerea
179. 1942, iulie
dreptul la c
180. 1942, iulie
tarea depor
legalității, s
tății. Este n
indivizi răz
181. 1942, iulie
către Minist
mareșalului
182. 1942, iulie.
Soldații sun
183. 1942, augu
lui, se decl
evreiesc.
184. 1942, augu
ziarul Buka
București în
exterminare
1943, Romă

169. 1942, mai 20, Hârlău. Informarea Comisariatului Poliției Hârlău către Poliția orașului Botoșani cu privire la apelul lansat de Centrala Evreilor din România pentru strângerea de ajutoare necesare populației evreiești evacuate din comunele rurale, celor deportați în Transnistria și celor din detașamentele de muncă obligatorie. Acțiunea trebuie supravegheată pentru a se stabili dacă nu are și un substrat dăunător siguranței statului.
170. 1942, mai 23, Transnistria. Adresa Guvernământului Transnistriei către Președinția Consiliului de Miniștri prin care se înaintează situația numerică a evreilor aflați în Transnistria la data de 1 aprilie, întocmită pe lagăre și ghetouri.
171. 1942, mai 24 [Bacău]. Planul de lucru al Poliției orașului Bacău cu privire la recenzarea romilor în ziua de 25 mai 1942.
172. 1942, mai 31, București. Dare de seamă întocmită de IGJ cu privire la evacuarea romilor nomazi în Transnistria.
173. 1942, iunie 12, Cernăuți. Informarea Guvernământului provinciei Bucovina către Președinția Consiliului de Miniștri privind desfășurarea deportărilor din Bucovina în Transnistria la datele de 7 și 11 iunie 1942.
174. 1942, iunie 15 [Cernăuți]. Telegramă adresată de Cabinetul Militar al provinciei Bucovina către Președinția Consiliului de Miniștri privind numărul evreilor deportați din Cernăuți și județul Hotin la 15 iunie 1942.
175. 1942, iunie 18 [București]. Sinteză alcătuită la Președinția Consiliului de Miniștri privind numărul evreilor deportați în Transnistria în zilele de 5, 7 și 8 iunie din Bucovina de Nord și de Sud și în ziua de 11 iunie din Dorohoi.
176. 1942, iunie 22, București. Decretul-lege nr. 1848 privind trecerea bunurilor comunităților evreiești în patrimoniul Centrului Național de Românilizare. Sunt exceptate sinagogile, templele și cimitirele aflate în funcțiune.
177. 1942, iunie 29, Cernăuți. Informarea guvernatorului Bucovinei adresată președintelui Consiliului de Miniștri privind numărul evreilor din Cernăuți și Dorohoi deportați în Transnistria la 29 iunie.
178. 1942, iunie 30 [București]. Articol apărut în ziarul *Porunca vremii* în care se cere interzicerea pentru evrei să frecventeze teatrele și restaurantele.
179. 1942, iulie 10, București. Decretul-lege nr. 1981 prin care s-a interzis pentru evrei dreptul la calificarea profesională în industrie.
180. 1942, iulie 14, București. Memoriul demnitarului român Dori Popovici cere reglementarea deportării evreilor băștinași din Bucovina, efectuarea ei în respectul principiilor legalității, sistarea exceselor împotriva cetățenilor evrei și întronarea principiilor dreptății. Este nedrept ca o colectivitate să fie persecutată pentru actele criminale ale unor indivizi răzleți.
181. 1942, iulie 24 [București]. Adresa șefului Cabinetului Militar al conducătorului statului către Ministerul Afacerilor Interne, prin care cere să se comunice executarea dispozițiilor mareșalului în legătură cu evacuarea evreilor din Transilvania pe Bug.
182. 1942, iulie. *Cântecul mareșalului*, scris de țăranul Vasile Banciu din județul Constanța. Soldații sunt îndemnați să-i nimicească pe „jidani”.
183. 1942, august 6, București. Decretul-lege nr. 2315 prin care orașul Panciu, cu suburbiile lui, se declară așezare cu caracter românesc și creștin, cu excluderea oricărui element evreiesc.
184. 1942, august 8, București. Articolul „România va fi curățată de evrei” publicat în ziarul *Bukarester Tageblatt* de Gustav Richter, consilierul Ambasadei germane la București în problema evreiască. Expune planul de deportare în lagărele naziste de exterminare a evreilor din sudul Transilvaniei și Vechiul Regat. Până în toamna anului 1943, România urmează să fie complet curățată de evrei.

185. 1942, august 9 [București]. Notă remisă de dr. W. Filderman guvernului despre starea de panică în rândul populației evreiești în urma apariției articolului în ziarul *Bukarester Tageblatt*, care anunță că și în România va începe deportarea evreilor în lagărele naziste de exterminare. Filderman își exprimă speranța că Guvernul Antonescu nu va da curs acestei măsuri.
186. 1942, august 10 [București]. Nota lui Mihai Antonescu despre vizita lui G. Richter, însărcinat special pe lângă Legația germană cu chestiunile evreiești, însoțit de Radu Lecca. În discuția avută, demnitarul român a informat oaspeții cu privire la consimțământul dat de mareșalul Ion Antonescu lui von Killinger, ambasadorul Germaniei la București, ca evreii români aflați în Germania și în țările de sub ocupație germană să fie tratați în același mod ca și evreii cetățeni ai statelor respective.
187. 1942, august 11, Transnistria. Adresă către Inspectoratul de Jandarmi Transnistria prin care se transmite aprobarea Guvernământului pentru predarea a 5.000 de evrei formațiunilor SS din Gaisin (Ucraina) în vederea construirii unei șosele strategice dincolo de Bug.
188. 1942, august 12, București. Telegramă prin care Manfred von Killinger, ambasadorul Germaniei la București, informează Ministerul de Externe al Reich-ului despre consimțământul dat de mareșalul Ion Antonescu și Mihai Antonescu pentru deportarea evreilor din România în lagărele naziste de exterminare.
189. 1942, august 16, [București]. Adresa Marelui Stat-Major către Președinția Consiliului de Miniștri privind normele prevăzute pentru evreii pasibili de a fi deportați în Transnistria. S-au stabilit suma de bani și obiectele strict necesare care pot fi luate. Înainte de plecare, evreii au trebuit să-și achite impozitele.
190. 1942, august 19 [București ?] Telegramă adresată de Rintelen lui Luther, subsecretar de stat în guvernul Reich-ului, în legătură cu deportarea evreilor din România în lagărele naziste de exterminare. Negocierile decurg cât se poate de favorabil. Viceprim-ministrul Mihai Antonescu și-a dat consimțământul în scris.
191. 1942, august 20 [București]. Articol apărut în ziarul *Porunca Vremii* despre majorarea prețului pâinii pentru evrei.
192. 1942, august 21, Cernăuți. Raportul guvernatorului Bucovinei către Președinția Consiliului de Miniștri privind stadiul deportărilor din Bucovina și orașul Dorohoi. În luna iunie au fost deportați 4.094 de evrei, rămânând încă pe teritoriu 19.475 de evrei evacuaibili. Deportarea lor se pregătește pentru luna octombrie.
193. 1942, august 26, Botoșani. Adresă prin care Poliția orașului Botoșani transmite Comisariatului de Poliție Hârlău copia unui extras dintr-un proces-verbal privind măsurile care urmează a fi luate în cazul transportării evreilor pasibili de a fi trimiși în Transnistria „ca infractori la munca obligatorie”.
194. 1942, august 29, Chișinău. Adresa Inspectoratului de Jandarmi Chișinău prin care informează Inspectoratul General al Jandarmeriei că a pedepsit un plutonier pentru că s-a comportat „cu indulgență” față de evrei.
195. 1942, august 29, Moghilău. Situația numerică a evreilor deportați aflați în comunele din județ, transmisă Președinției Consiliului de Miniștri de către Prefectura județului Moghilău.
196. 1942, septembrie 4 [București]. Dispoziții ale Centrului Național de Românizare cu privire la preluarea bunurilor mobile și imobile ale romilor sedentari care urmează să fie evacuați în Transnistria.
197. 1942, septembrie 7, Cernăuți. Notă telefonică transmisă de Guvernământul Bucovinei, Cabinetul Militar, către Președinția Consiliului de Miniștri, privind totalul general de 90.334 evrei deportați din Bucovina în Transnistria în anii 1941-1942. Pentru viitor se

- propune e
obligatorii
198. 1942, sept
Transnistri
deportați d
199. 1942, sept
situația nu
conducător
cât era de
cauza ticăl
200. 1942, sept
evreilor din
președinteh
reglementa
201. 1942, sept
al Comitetu
care expune
din partea
202. 1942, sept
Partidului
față de depo
203. 1942, sept
pentru evrei
204. 1942, sept
guvernatoru
aprobat pro
comunica c
205. 1942, sept
care cere să
lagărele nazi
206. 1942, septen
regimului ev
legătură cu
de Ministeru
207. 1942, septen
planificarea
lagărele nazi
evreilor din
208. 1942, septen
adresată man
țigani, arătân
e mai negru
209. 1942, septen
își informeaz
pentru ca Sar
Transnistria.
210. 1942, septen
conferinței și
muncă și a m

- propune evacuarea tuturor evreilor neangajați în întreprinderile locale și la muncile obligatorii, adică 6.234 din Cernăuți și 592 din Dorohoi.
198. 1942, septembrie 9, Transnistria. Raportul statistic al Inspectoratului Jandarmeriei Transnistria către Guvernământul Transnistriei privind situația numerică a evreilor deportați din Basarabia și Bucovina și mișcarea evreilor localnici.
 199. 1942, septembrie 10 [București]. Referatul Institutului Central de Statistică privind situația numerică a populației evreiești din România în anul 1941. Supus aprobării, conducătorul statului a cerut să fie publicată structura orașelor „pentru ca să vadă și țara cât era de compromisă și de amenințată viața economică și dezvoltarea spirituală din cauza ticăloșiei politicianiste iudeo-masonice”.
 200. 1942, septembrie 11 [București]. Planul de măsuri pentru organizarea deportării evreilor din Banat și sudul Transilvaniei în lagărele naziste de exterminare înaintat președintelui Consiliului de Miniștri de Radu Lecca, împuternicitul Guvernului pentru reglementarea regimului evreiesc din România.
 201. 1942, septembrie 15, Moghilău. Memoriul adresat de S. Jaegendorf, fostul președinte al Comitetului evreiesc din Moghilău, președintelui Centralei Evreilor din România, în care expune situația gravă a evreilor deportați și cere asigurarea unei asistențe organizate din partea Centralei [extrase].
 202. 1942, septembrie 16, București. Scrisoarea lui Constantin I.C. Brătianu, președintele Partidului Național-Liberal, adresată mareșalului Ion Antonescu, în care protestează față de deportarea romilor.
 203. 1942, septembrie 19, București. Legea nr. 698 privind instituirea pedepsei cu moartea pentru evreii trimiși în Transnistria care se întorc în țară în mod fraudulos.
 204. 1942, septembrie 21, București. Adresa Președinției Consiliului de Miniștri către guvernatorul Transnistriei prin care se face cunoscut că mareșalul Ion Antonescu a aprobat propunerea Marelui Stat-Major ca evreii deportați în Transnistria să nu poată comunica cu rudele lor decât prin Centrala Evreilor.
 205. 1942, septembrie 22, București. Memoriul adresat de dr. W. Filderman guvernului, în care cere să nu se dea curs insistențelor Germaniei de a deporta evreii din România în lagărele naziste de exterminare.
 206. 1942, septembrie 24 [București]. Adresa împuternicitului Guvernului pentru reglementarea regimului evreilor din România către Direcția Generală a Căilor Ferate Române, în legătură cu „evacuarea evreilor din Țară, care se pregătește în cele mai mici amănunte de Ministerul Afacerilor Interne pe baza indicațiilor date de Mihai Antonescu”.
 207. 1942, septembrie 26-28, Berlin. Procesul-verbal al conferinței ținute la Berlin pentru planificarea trenurilor în vederea transportării evreilor din Guvernământul general în lagărele naziste de exterminare. S-au stabilit măsurile necesare și pentru deportarea evreilor din România.
 208. 1942, septembrie ante 28 [Huși]. Cererea unui grup de locuitori din orașul Huși, adresată mareșalului Ion Antonescu, de a fi scoși de pe listele pe care au fost trecuți ca țigani, arătând că „la facerea recensământului nu s-au ales după acte, ci după față, care e mai negru e socotit ca țigan”.
 209. 1942, septembrie, București. Notă semnată de SS Hauptsturmführer Richter prin care își informează superiorii despre intervențiile făcute de un grup de actori români și evrei pentru ca Sandu Eliad, regizor la Teatrul Evreiesc din București, să nu fie deportat în Transnistria. Delegația a plecat fără să obțină vreun rezultat.
 210. 1942, septembrie, București. Procesul-verbal în care s-au consemnat concluziile conferinței ținute cu reprezentanții ministerelor interesate în organizarea taberelor de muncă și a muncii obligatorii pentru evrei.

211. 1942, septembrie (sfârșit) [Bârlad]. Dare de seamă întocmită de Legiunea de Jandarmi Vaslui asupra operațiunii de evacuare a romilor sedentari nemobilizabili.
212. 1942, octombrie 1 [București]. Notă despre o discuție a lui Mihai Antonescu cu colonelul Böhme, atașatul de Poliție la Legația germană din București. Colonelul a expus natura misiunii sale în România, arătând că este gata să colaboreze cu autoritățile românești în rezolvarea problemei evreiești, „domeniu în care mai sunt multe de făcut în România”.
213. 1942, octombrie 3. Adresa Inspectoratului Regional de Poliție către Poliția orașului Câmpulung Muscel în care cere să se verifice cu toată conștiinciozitatea tabelele cu suspiecții trimiși în Transnistria, căci conform informației Direcțiunii Generale a Poliției, o parte din oficiile polițienești au greșit trimițând persoane care nu constituiau un pericol pentru siguranța statului.
214. 1942, octombrie 15, București. Nota lui Gustav Richter, consilierul german pentru rezolvarea problemei evreiești în România, prin care îl informează pe Eichmann despre articolul publicat de el privind „sabotarea în România a acțiunii de deportare a evreilor în lagărele naziste de exterminare”.
215. 1942, octombrie 23-1943 decembrie 21 [București]. Tabel privind sumele de bani estorcate de la evrei de Centrala Evreilor din România în folosul unor instituții cultural-educative, culturale și de asistență socială românești.
216. 1942, octombrie 27, București. Adresa Regiei Autonome a Căilor Ferate către Președinția Consiliului de Miniștri privind hotărârea luată la Berlin de a deporta din România 280.000 de evrei cu destinația Belzec (unul dintre lagărele naziste de exterminare). Se cer dispoziții urgente.
217. 1942, octombrie 30 [București]. Nota lui G. Richter, consilierul Ambasadei germane în problema evreiască, privind intervenția reginei-mamă Elena și a regelui Mihai pentru sistarea deportării evreilor în Transnistria.
218. 1942, noiembrie 9 [Râmnicul Sărat]. Ordonanța nr. 5 dată de Primăria orașului Râmnicul Sărat relativ la restricțiile de aprovizionare pentru evrei.
219. 1942, noiembrie 13, București. Nota Guvernământului din Transnistria către Președinția Consiliului de Miniștri despre situația evreilor internați în lagărul de la Vapniarca, autoritățile neavând cu ce să-i hrănească. Se propune folosirea lor, sub pază, la diferite munci în unele centre din Transnistria pentru ca să-și poată câștiga astfel existența.
220. 1942, noiembrie 16 [București]. Adresa secretarului general al Președinției Consiliului de Miniștri către guvernatorul Transnistriei privind aprobarea marelui Ion Antonescu de a trimite evreilor internați la Vapniarca îmbrăcăminte.
221. 1942, noiembrie 19 [București]. Memoriul adresat de dr. N. Gingold, secretar general al Centralei Evreilor din România, marelui Ion Antonescu. Propune un plan de emigrare a evreilor deportați în Transnistria.
222. 1942, decembrie 5. Dare de seamă întocmită de un agent de informații asupra serviciului executat în județul Oceacov în perioada 19 noiembrie-4 decembrie 1942, îndeosebi asupra situației romilor deportați în acest județ.
223. 1942, decembrie 16, Transnistria. Cerere de repatriere, adresată guvernatorului Transnistriei de către Margareta Dodan, de origine romă, care a fost deportată în Transnistria, împreună cu cei cinci copii ai ei, deși era văduvă de război.
224. 1942, decembrie 18, Odessa. Decizia Guvernământului Transnistriei cu privire la statutul, organizarea și utilizarea la muncă a romilor deportați.
225. 1942 [România]. Grafic privind situația numerică a populației evreiești din România în 1941 comparativ cu 1930.
226. 1943, ianuarie 4. Informare către Oficiul Central de Siguranță al Reich-ului în legătură cu invitația adresată de Radu Lecca lui Adolf Eichmann să întreprindă o vizită în România. Mihai Antonescu și-a dat consimțământul pentru această vizită.

227. 1943, februarie. Afacerilor Interne în Transnistria.
228. 1943, martie. Cu situația romilor în Transnistria.
229. 1943, martie. De Interne, Din la Botoșani pr închiderea ma
230. 1943, martie. Curtea Marțială
231. 1943, aprilie. București ales
232. 1943, mai 1, E ocazia inventa România pentr
233. 1943, mai 10. Evreilor și rom
234. 1943, mai 12. președintele C impune popul evreilor apare
235. 1943, mai 12. prefectul judep Evreiesc din lo
236. 1943, mai 25. Afacerilor Inte deportarea dr. protest a fostu evreilor la pla
237. 1943, mai [Bu și a lui Iuliu l atitudinea de p
238. 1943, iulie 13. Berezovca în l
239. 1943, iulie 13. că deportaților furturi și spa
240. 1943, iulie 29. pogromului di cu această oca 180 de copii.
241. 1943, august. pentru repatri comuna Dranc în Transnistria
242. 1943, septemb Transnistriei, și efectivul ce copii și bătrân

227. 1943, februarie 24, București. Raportul prefectului Poliției Capitalei către Ministerul Afacerilor Interne, privind subvențiile acordate de Barbu Știrbey evreilor deportați în Transnistria.
228. 1943, martie 17 [Covaleovca]. Raport al Postului de Jandarmi Covaleovca în legătură cu situația romilor de pe raza acestui post.
229. 1943, martie 20, Botoșani. Raportul Prefecturii județului Botoșani adresat Ministerului de Interne, Direcției Administrației de Stat, în legătură cu greutățile care se întâmpină la Botoșani prin aplicarea ordinului privind restricțiile de aprovizionare a evreilor și închiderea magazinelor evreiești.
230. 1943, martie [București]. Nota Direcției Generale a Poliției privind înaintarea la Curtea Marțială a unor militari pentru sprijinul acordat unor evrei deportați în Transnistria.
231. 1943, aprilie [București]. Tabel nominal cu personalitățile vieții obștei evreiești din București alese de Poliția Capitalei pentru a fi ostatici.
232. 1943, mai 1, Bacău. Proces-verbal încheiat de reprezentanții Poliției orașului Bacău cu ocazia inventarierii hainelor vechi strânse de Oficiul Județean al Centralei Evreilor din România pentru a fi trimise deportaților în Transnistria. Se anexează inventarul.
233. 1943, mai 10 [Golta]. Raport al Legiunii de Jandarmi Golta în legătură cu situația evreilor și romilor din județ, cărora „nu li se dă hrană de luni de zile”.
234. 1943, mai 12, București. Memoriul adresat de dr. W. Filderman lui N. Gingold, președintele Centralei Evreilor din România, în problema deciziei guvernului de a impune populația evreiască la plata unei taxe de 4 miliarde lei. Tributul ce se cere evreilor apare ca imposibil de realizat, pentru a nu mai spune că este nedrept.
235. 1943, mai 12, Roman. Adresa Oficiului Județean Roman al Centralei Evreilor către prefectul județului. Se cere aprobare pentru organizarea unor festivități în cadrul Liceului Evreiesc din localitate și a serbării de sfârșit de an la Sinagoga Centrală. Nu s-a aprobat.
236. 1943, mai 25 [București]. Adresa Președinției Consiliului de Miniștri către Ministerul Afacerilor Interne prin care se transmite decizia mareșalului Ion Antonescu privind deportarea dr. W. Filderman în Transnistria. Măsura este motivată prin atitudinea de protest a fostului președinte al Federației Comunităților Evreiești împotriva impunerii evreilor la plata unei taxe de 4 miliarde lei.
237. 1943, mai [București]. Extrase din raportul asupra activității grupării național-tărăniste și a lui Iuliu Maniu de la 1 septembrie 1940 și până în mai 1943. Se fac referiri la atitudinea de protest a lui Maniu față de deportarea evreilor.
238. 1943, iulie 13 [Berezovca]. Referat întocmit de șeful Serviciului Sanitar al județului Berezovca în legătură cu inspecția efectuată în coloniile de țigani din județ.
239. 1943, iulie 13. Dumitru Cristea, primarul țăganilor din comuna Iașii Noi II, se plânge că deportaților nu li se dă de lucru și nici de mâncare, ceea ce-i determină să comită furturi și spargeri pentru a-și asigura existența.
240. 1943, iulie 29, Iași. Raportul Centrului Informativ Iași despre comemorarea victimelor pogromului din 29-30 iunie 1941 în sinagogile din Iași. După tabelele nominale afișate cu această ocazie s-a constatat că au fost 13.266 de morți, dintre care 40 de femei și 180 de copii.
241. 1943, august 24 [Balta]. Batalionul 32 Pionieri intervine la Legiunea de Jandarmi Balta pentru repatrierea membrilor rămași în viață ai familiei soldatului Gheorghe Zăilă, din comuna Dranovățu, județul Romanați. Familia acestuia, de origine romă, a fost deportată în Transnistria în timp ce el se afla sub arme.
242. 1943, septembrie 3, Tulcin. Tabel înaintat de Prefectura județului Tulcin Guvernământului Transnistriei, Departamentul Muncii, cu privire la lagărele de muncă existente în județ și efectivul celor înregistrați. În total erau peste 4.700 de deportați: femei, bărbați, copii și bătrâni.

243. 1943, septembrie 6, București. Decretul-lege nr. 2461 prin care s-a format Comisariatul pentru problemele evreiești, stabilindu-se atribuțiile acestui nou organism.
244. 1943, septembrie 16 [Suha Balca]. Petiția lui Stan Ion, zis Natale, primarul țiganilor de la ferma Suha Balca, în care arată situația dificilă în care se găsesc cei 499 de romi, toți originari din comuna Tândărei, județul Ialomița.
245. 1943, septembrie 24 [Speyer]. Pretura raionului Landau ordonă primarului țiganilor din Zelenâi-Gai să trimită 15 oameni în comuna Landau, pentru a fi întrebuințați de Comandamentul german la diferite lucrări.
246. 1943, septembrie 26 [București]. Ordinul șefului Cabinetului militar, R. Davidescu, către Marele Stat-Major prin care se transmit dispozițiile mareșalului Ion Antonescu în vederea întocmirii unui plan al evacuării românilor din Transnistria, Basarabia și Bucovina, pentru a nu fi obiect al represaliilor ocupantului, și eventuala trimitere în locul lor „a jidanilor din țară” (în ordinea Moldova, București și restul țării).
247. 1943, octombrie 2, Chișinău-Odesa. Raportul subinspectorului general de jandarmi către Guvernământul Transnistriei, Direcția Muncii. Este denunțat administratorul fabricii de încălțăminte, care obligă tinerele evreice să aibă raporturi sexuale cu ofițeri români din garnizoană.
248. 1943, octombrie 12, București. Memoriul adresat de dr. W. Filderman profesorului Mihai Antonescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, în problema repatrierii evreilor deportați în Transnistria.
249. 1943, octombrie 20, Balta [Transnistria]. Tabel întocmit de Legiunea de jandarmi Balta cu numărul ghetourilor și al evreilor aflați la 20 octombrie în aria de competență a respectivului inspectorat de jandarmi.
250. 1943, octombrie 29 [Berezovca]. Raport al Prefecturii județului Berezovca, Serviciul Muncii, către Guvernământul Transnistriei, Direcția Muncii, în legătură cu „situația tragică” în care se află romii de la ferma Suha Balca, precum și ceilalți romi din județ.
251. 1943, octombrie (înainte de 28), Iași. Adresa trimisă de Inspectoratul Regional de Poliție Iași șefului de Poliție Bacău, cu privire la restricțiile de circulație pe întregul teritoriu al României pentru toți „locuitorii de sânge evreiesc indiferent de religia căreia aparțin sau de categoria din care fac parte ei sau părinții lor”.
252. 1943, noiembrie 9 [București]. Decretul-lege nr. 2964 pentru trecerea gratuită în patrimoniul comunelor a fostelor cimitire evreiești dezafectate preluate de Centrul Național de Românizare.
253. 1943, noiembrie 15. Tabel general întocmit la Președinția Consiliului de Miniștri despre situația numerică a evreilor aflați în Transnistria, dintre cei evacuați din Basarabia, Bucovina, județul Dorohoi și Vechiul Regat.
254. 1943, noiembrie 16 [București]. Ședința Consiliului general de Miniștri cu guvernatorii. Mareșalul Ion Antonescu, conducătorul statului, arată că nu a știrbit niciodată drepturile minoritarilor de pe teritoriul României. Dar dacă va câștiga războiul, va elimina minoritarii din mijlocul elementului românesc [extras].
255. 1943, noiembrie 17 [București]. Extras din stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind dispozițiunile date Ministerului de Interne în problema evreilor deportați în Transnistria. În condițiile apropierii frontului de teritoriul Transnistriei, evreii originari din Basarabia și Bucovina urmează să fie masați la Vijnița, de unde „nu mai fac nici un pas în interiorul țării. Trebuie să fie hrăniți cu banii lor”.
256. 1943, noiembrie 25 [Golta]. Prefectura județului Golta anunță că romii aflați în lagărul de muncă Golta (în număr de 677) vor fi trimiși la muncă forțată.
257. 1943, decembrie 1, Galați. Raportul Inspectoratului General de Poliție Galați către Direcția Generală a Poliției, prin care informează despre existența unor întreprinderi în

- Galați unde con specialiști ai fir
258. 1943, decembr înștiințează Poli din Transnistria.
259. 1944, ianuarie Sociale nr. 102/ care să nu fie d
260. 1943 [Vapniarc viață ale interna
261. 1944, ianuarie 2 ordinul mareșalu iești și ale vieții
262. 1944, ianuarie 1 Poliție Iași. Se i localitate pentru
263. 1944, ianuarie 1 Afacerilor Exten evreilor deportați
264. 1944, februarie arhitectului evreu din România, în „lucrează la dără
265. 1944, februarie 1 tifos exantematic i raion.
266. 1944, februarie Regional al Poliției repatriați din Tra
267. 1944, martie 8, B în serviciile casni
268. 1944, martie 9, l Se prezintă situați
269. 1944, martie 11, a țiganilor de la fe autorizații de vânz fecționarea și vân
270. 1944, martie 14, l General al Jandarn Transnistria care i ulterior fiind expu
271. 1944, aprilie 4, l referenților germa problemei evreiești depinde foarte mul
272. 1944, aprilie 7, B Ungariei privind n de exterminare.

- Galați unde conducerea și capitalul sunt evreiești, evreii având aprobarea să lucreze ca specialiști ai firmei.
258. 1943, decembrie 17 [București]. Adresa Direcției Generale a Poliției prin care se înștiințează Poliția orașului Botoșani că vor sosi în localitate un grup de evrei repatriați din Transnistria. Sunt precizate măsurile ce urmează a fi luate pentru supravegherea lor.
 259. 1944, ianuarie 10, București. Decizia Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale nr. 102.064, din 10 ianuarie 1944. Nu se mai admit salariați evrei sau evreice care să nu fie dublați în întreprinderi cu elemente de origine etnică română.
 260. 1943 [Vapniarca]. Scrisoare trimisă din lagărul de la Vapniarca despre condițiile de viață ale internaților.
 261. 1944, ianuarie 24, București. Sinteză elaborată la Președinția Consiliului de Miniștri din ordinul mareșalului Ion Antonescu, privind intervențiile unor personalități ale obștei evreiești și ale vieții politice românești, intervenții care au dus la oprirea „evacuărilor” totale.
 262. 1944, ianuarie 25, Bacău. Nota șefului Poliției Bacău către Inspectoratul Regional de Poliție Iași. Se informează despre colecta publică în rândurile populației evreiești din localitate pentru ajutorarea evreilor din Dorohoi repatriați din Transnistria.
 263. 1944, ianuarie [București]. Raport semnat de I. Stănculescu, funcționar la Ministerul Afacerilor Externe, trimis în Transnistria cu scopul de a studia condițiile de viață ale evreilor deportați.
 264. 1944, februarie 4 [București]. Răspunsul mareșalului Ion Antonescu la scrisoarea arhitectului evreu H. Clejan despre situația gravă în care se găsește populația evreiască din România, în special cei deportați în Transnistria. Mareșalul îi acuză pe evrei că „lucrează la dărâmarea statului nostru”. Regreta că nu i-a deportat pe toți.
 265. 1944, februarie 7 [Speyer]. Raport al Preturii raionului Landau cu privire la epidemia de tifos exantematic izbucnită la mijlocul lunii decembrie 1942 în taberele de țigani din acest raion.
 266. 1944, februarie 23, Botoșani. Adresa Poliției orașului Botoșani către Inspectoratul Regional al Poliției Iași. Se înaintează tabelul nominal al evreilor din Botoșani și Hârlău repatriați din Transnistria. Sunt specificate motivele „evacuării”.
 267. 1944, martie 8, București. Decretul-lege nr. 504 prin care s-a interzis evreilor utilizarea în serviciile casnice a personalului de religie creștină.
 268. 1944, martie 9, Dorohoi. Adresa Poliției orașului Dorohoi către Prefectura județului. Se prezintă situația numerică a evreilor deportați în Transnistria în anii 1941-1942.
 269. 1944, martie 11, Suhaia Balca. Păun Marin, „conducătorul atelierului de pieptănărie a țiganilor de la ferma Suha Balca”, cere prefectului județului Berezovca eliberarea unei autorizații de vânzare a pieptenilor. Precizează că acești oameni trăiesc numai din confecționarea și vânzarea acestor produse.
 270. 1944, martie 14, Botoșani. Adresa șefului Poliției orașului Botoșani către Inspectoratul General al Jandarmeriei. Se opinează nefavorabil pentru repatrierea evreilor deportați în Transnistria care în 1940 au trecut fraudulos granița în Basarabia ocupată de URSS, ulterior fiind expulzați de autoritățile sovietice și reînțorși pe teritoriul românesc.
 271. 1944, aprilie 4, Krummhubel. Extras din informarea despre conferința de lucru a referenților germani privind problema evreiască în Europa. În legătură cu abordarea problemei evreiești în România se arată că guvernul a adoptat o poziție de precauție. El depinde foarte mult de situația militară.
 272. 1944, aprilie 7, Budapesta. Decretul nr. 6163/1944 emis de Ministerul de Interne al Ungariei privind măsurile pentru ghettoizarea și deportarea evreilor în lagărele naziste de exterminare.

273. 1944, aprilie 22, București. Extras din stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind precizările făcute de mareșalul Ion Antonescu despre căile de soluționare a problemei evreiești în România.
274. 1944, mai 11 [București]. Raportul Inspectoratului General al Jandarmeriei despre evreii din Ungaria care încearcă să treacă fraudulos frontiera în România. Rezoluția mareșalului: „Să fie împușcați și ei și acei care-i găzduiesc. Lege în 24 de ore”.
275. 1944, mai 12, Deva. Adresă către comisariate prin care Poliția din Deva a transmis ordinul Ministerului de Interne privind interzicerea pentru evrei de a se evacua din localitățile expuse bombardamentelor. Nu aveau dreptul să părăsească centrele urbane în care erau stabiliți.
276. 1944, mai 13 [București]. Ordinul în rezoluție al mareșalului Ion Antonescu prin care dispune ca evreilor să li se facă adăposturi din fonduri proprii, pe cartiere, cu mână de lucru proprie. Nu pot părăsi centrele unde sunt stabiliți. Nu pot merge la sate. Pot fi evacuați tot la evrei din alte orașe.
277. 1944, mai 30. Notă informativă a SSI despre discursul ținut de episcopul Marton Aron în catedrala catolică din Cluj, înfierând atrocitățile comise contra evreilor de către autoritățile maghiare.
278. 1944, iunie 2. Informarea SSI privind deportarea evreilor din Cluj „spre Germania și Polonia”.
279. 1944, iulie 22, Deva. Notă informativă a Poliției de Reședință Deva către comisariate privind situația evreilor din Ungaria. „Toți evreii au fost ridicați din ordinul guvernului german și trimiși în Reich și în Guvernământul General”.
280. 1944, iulie 24, Deva. Nota Poliției de Reședință Deva către comisariate. Organizații evreiești mondiale îndeamnă evreii din România să urmeze cursurile organizațiilor sioniste în vederea pregătirii pentru emigrarea în Palestina.
281. 1944, august 1, Râmnicul Sărat. Adresa Cercului Teritorial din Râmnicul Sărat către Primăria orașului, privind muncile la care să fie folosite femeile evreice.
282. 1944, noiembrie 19 [București]. Prima evocare în presa evreiască din România a personalității lui Viorica Agarici, președinta Crucii Roșii din Roman. Prin curaj și dârzenie a înfrânt rezistența celor care păzeau „trenul morții”, în care erau transportați evreii arestați în timpul pogromului de la Iași, obținând deschiderea ușilor de la vagoane, dând apă și zahăr celor condamnați să moară în tren prin asfixiere, de sete și foame.
283. 1945, aprilie 15, București. Memoriul lt.-col. Vasile Gorsky, fostul prefect al județului Oceaov, în legătură cu romii deportați în Transnistria.
284. 1945 (?). „Spovedania” lui Traian Popovici, primarul Cernăuțului în anii 1941-1942, redactată imediat după cel de-al doilea război mondial.

1. May 4, 1930 [Chapter III entitled the introduction of the law and my Romanian fatherland"]
2. December 21, Zelea-Codreanu an anti-Semitic law and my Romanian fatherland"]
3. January 13, 19 referring to the Romania."
4. January 21, 19 revision of the c (excerpts).
5. August 10, 193 intellectuals in Ia
6. December 1, 1 G. Alexianu, rel speak other lang
7. June 23, 1939 [Minorities Comm Secretary of the Goga governmen
8. 1939 [Bucharest to the Ministry stipulated the inn Yiddish language
9. June 28, 1940, I ment. It sets the r Kingdom was ad
10. June 30, 1940. I Ukrainian populat and military auth to the surrender c
11. July 3, 1940 [Bu notices the ill-tre and soldiers, thes
12. July 4, 1940, B forbade the attacks